

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA

PAŽYMA DĖL TARPTAUTINĖS ŠEIMOS DIENOS RENGINIO 2012-06-11 d., Nr.(11)-SN-89 Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje gautas paklausimas dėl 2012 m. gegužės 15 d. Vilniaus Simono Stanevičiaus vidurinėje mokykloje vykusio renginio, skirto Tarptautinei šeimoms dienai.

Paklausime teigiama, kad šią dieną buvo organizuojamas koncertas, į kurį buvo kviečiami tėvai iš „pilnų“ šeimų. Pareiškėjo žiniomis, viena mama, kuri esą nėra iš „pilnos“ šeimos, į renginį nebuvo pakviesta ir tai patvirtino jos vaikas, kuris paaiškino mamai, kad jo mama esą tame koncerte nepageidaujama.

Pareiškėjo bei kitų jo bendraminčių nuomone, tokia mokyklos politika, kuri yra palanki tik „pilnoms“ šeimoms, diskriminuoja taip vadinamų „nepilnų“ šeimų narius.

2012 m. gegužės 25 d. buvo gautas dar vienas pranešimas apie tą patį renginį, patvirtinantis, jog į renginį mokykloje buvo kviečiami tik vaikai, kurie turi mamą ir tėtį, t.y. susituokusios šeimos, turinčios vaikų, besimokančių Vilniaus Simono Stanevičiaus vidurinėje mokykloje. Pranešime nenurodoma, kas tokią informaciją perdavė vaikams, tačiau prašymo autoriaus duktė supratusi, kad vaikai, gyvenantys su vienu iš tėvų, tokioje šventėje nepageidaujami.

Vadovaujantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 25 straipsnio 1 ir 2 dalimi, kreiptasi į Vilniaus Simono Stanevičiaus vidurinės mokyklos direktorių ir prašyta per 10 darbo dienų paaiškinti, ar ši informacija yra teisinga. Jei ši informacija teisinga, prašyta paaiškinti, kodėl 2012 m. gegužės 15 d. renginyje buvo kviečiami dalyvauti tik „pilnų“ šeimų nariai bei paaiškinti, kokie buvo šio renginio organizavimo tikslai, motyvai, dalyvavimo sąlygos.

Vilniaus Simono Stanevičiaus vidurinės mokyklos direktorius Romualdas Petrevičius 2012-05-30 rašte Nr. SD-262 patvirtino, kad 2012-05-15 mokykloje vyko renginys „Tai bent šeimynėlė“, skirtas Tarptautinei šeimoms dienai paminėti. Pasak direktoriaus, renginio tikslas buvo skatinti šeimos bendrumo ryšius, stiprinti ryšį tarp mokyklos, mokinio ir jo šeimos. Į renginį esą buvo kviestos visos šeimos, neakcentuojant šeimos sudėties. Direktorius informavo, kad iš tėvų jokių nusiskundimų dėl netinkamo renginio organizavimo nebuvo gauta. Mokyklos direktorius įsitikinęs, kad vaikai tėvams apie renginį pateikė neteisingą informaciją, „galbūt nesuprato“.

Atlikus paklausimų tyrimą, darytinos šios išvados:

1. Pastebėtina, kad Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 1 straipsnio 1 dalis nustato, kad šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintos moterų ir vyrų lygios teisės, bei uždrausti bet kokią diskriminaciją dėl asmens lyties, ypač kai tai susiję su šeimine ar santuokine padėtimi.

Tačiau ši nuostata, nėra formalizuota Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo II skyriuje (reglamentuojančiame subjektus, privalančius įgyvendinti lygias moterų ir vyrų galimybes) bei nėra

įvardinta kaip moterų ir vyrų lygių teisių pažeidimas (moterų ir vyrų lygių teisių pažeidimai įtvirtinti III skyriuje).

2. Būtina pažymėti, kad Lietuvoje galiojantys specialieji antidiskriminaciniai įstatymai - Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas bei Lygių galimybių įstatymas-nenustato draudimo diskriminuoti asmenis dėl šeiminės padėties.

Tačiau, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, įvertinusi gaunamų skundų dėl patiriamos diskriminacijos šeiminės padėties pagrindu svarbą, teikė Lietuvos Respublikos Seimui siūlymus įtvirtinti šeiminę padėtį kaip savarankišką draudžiamą diskriminavimo pagrindą Lygių galimybių įstatyme ir taip užkirsti kelia nevienodam asmenų traktavimui dėl šeiminės padėties įvairiose socialinio gyvenimo sferose. Lygių galimybių įstatymo pakeitimo projektas su minėtu siūlymu jau įregistruotas Lietuvos Respublikos Seime, tikėtina įstatymo projektui Seimo nariai pritarė.

3. Pažymėtina, kad Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas bei Lygių galimybių įstatymas reguliuoja apibrėžtus visuomeninius santykius ir netaikomas tiems visuomeniniams-ekonominiams santykiams, kurie nėra įtvirtinti šiame įstatyme. Taigi minėti įstatymai nustato pareigą įgyvendinti lygias galimybes šiems subjektams:

- valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms pagal kompetenciją (priimant ir rengiant teisės aktus, rengiant programas ir kt.),

- švietimo įstaigoms, mokslo ir studijų institucijoms (priimant mokytis, studijuoti, vertinant žinias ir kt.),

- visų nuosavybės formų darbdaviams (priimant į darbą, nustatant darbo sąlygas, darbo užmokestį ir kt.),

- prekių bei paslaugų teikėjams, reklamos gamintojams bei platintojams (įstatyme nustatyta pareiga prekių pardavėjui, gamintojui ar paslaugų teikėjui įgyvendinti lygias galimybes nepriklausomai nuo asmens lyties).

Atkreiptinas dėmesys, kad popamokinė veikla formaliai nepatenka į Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo bei Lygių galimybių įstatymo reguliavimo sritį.

4. Vertinant galimai nevienodą asmenų traktavimą dėl vieno ar kito tapatybės požymio ar žmogų charakterizuojančios savybės, susiduriama su galima diskriminacija.

Diskriminacija teisinėje literatūroje suprantama kaip ne toks palankus asmens traktavimas ar ne toks palankus elgesys su asmeniu negu tomis pačiomis ar panašiomis aplinkybėmis buvo, yra ar būtų elgiamasi su kitu asmeniu. Todėl, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginami keli žmonės, pavyzdžiui, skirtingo amžiaus, lyties žmonės, ir vertinama, ar vienam iš jų, dėl amžiaus, lyties, socialinės padėties nėra taikomos mažiau palankios sąlygos nei kitam asmeniui buvo, yra ar būtų taikoma panašiomis ar tokiomis pačiomis aplinkybėmis. Nagrinėjamu atveju atliekamas faktinis arba hipotetinis palyginimas su kitu asmeniu. Palyginamieji asmenys vertinami panašiomis arba tokiomis pačiomis aplinkybėmis.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje tiesioginė diskriminacija apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui, išskyrus įstatyme numatytas išimtis.

Diskriminacijos fakto konstatavimas turi atitikti diskriminacijos sąvokoje pateikiamus požymius bei nustatomas tose santykių srityse, kuriose yra taikomas Lygių galimybių įstatymas.

Pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba negalėjo atlikti teisinio renginio „Tai bent šeimynėlė“ organizavimo Vilniaus Simono Stanevičiaus vidurinėje mokykloje vertinimo (kada pagal prašymuose pateiktą informaciją į šeimų šventę esą buvo

kviečiami (neoficialiai) tik „pilnų“ šeimų nariai), nes Lygių galimybių įstatymo nuostatos nenumato draudimo diskriminuoti dėl šeiminės padėties, o taip pat minėtas įstatymas netaikomas popamokinei veiklai..

Tačiau vertinant paklausimuose aprašytą situaciją žmogaus lygių teisių užtikrinimo erdvėje, pastebėtina, kad moksleiviai, jų tėvai turi turėti lygias galimybes vienodomis teisėmis dalyvauti ugdymo bei popamokinėje veikloje, neatsižvelgiant į šeimines padėtį, į faktą, ar vaikas gyvena su vienu iš tėvų, ar su abiem tėvais.

Todėl, atsižvelgdama į išdėstytas aplinkybes ir vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 12 straipsnio 2 dalimi, suteikiančia kontrolieriui teisę atlikti nepriklausomus tyrimus, susijusius su diskriminacijos atvejais, ir nepriklausomas diskriminacijos padėties apžvalgas, skelbti nepriklausomas ataskaitas, teikti išvadas ir rekomendacijas bet kokiais su diskriminacija susijusiais klausimais dėl šio įstatymo įgyvendinimo, taip pat pasiūlymus Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl teisės aktų tobulinimo ir lygių teisių įgyvendinimo politikos prioritetų, rekomenduočiau Vilniaus Simono Stanevičiaus vidurinei mokyklai ugdymo, švietimo bei popamokinę veiklą organizuoti taip, kad visiems moksleiviams bei jų tėvams (globėjams ir pan.) būtų sudarytos lygios galimybės dalyvauti mokyklos vykdomoje veikloje, neatsižvelgiant į besimokančiųjų šeimines padėtį.

Lygių galimybių kontrolierė

Aušrinė Burneikienė